

Wetenswaardigheden uit de prille dagen van golf

(door J. A. BRONGERS)

Reeds eerder hebben wij gewezen op de „link“ tusschen het oud-Hollandsche „kolven“ en het golfspel, dat in den vorm, waarin het heden ten dage wordt gespeeld, ongetwijfeld uit Schotland stamt. Of de Schotten het echter niet uit Holland hebben meegebracht, is een andere zaak.

Wat er op wijst, is direct reeds het volgende. Uit 1618, juist gezegd op 5 Augustus van dat jaar, kennen wij een Koninklijk Besluit van Schotland's koning, Jacobus VI, waarin wordt gewezen op het feit dat „no small quantity of gold and silver is transported yierlie out of his Hienes' kingdom of Scotland for bying of golf-ballis“, welke ballen in Holland werden gekocht. Naar aanleiding hiervan verstrekke de Koning een monopolie voor het maken van golfballen aan James Melvill „for the spaice of twentie ane yeiris“. Melvill kreeg echter geen gelegenheid zijn monopolie te misbruiken, want er werd vastgelegd dat de prijs van een golfbal niet hooger mocht zijn dan „four schillingis money of this realm“. Alle door Melvill vervaardigde golfballen zouden van een stempel worden voorzien en het spelen met een niet-gestempelden bal was bij de wet verboden.

Holland exporteerde

Hieruit kan men concludeeren dat golf in Schotland in die dagen véél gespeeld werd, maar tevens dat in Holland een dergelijk spel moet hebben bestaan, waarvoor dezelfde ballen werden gebezigd, want men mag niet aannemen dat Holland alleen voor de export deze ballen zou hebben gefabriceerd.

Over het oude kolfspel in Holland hebben wij reeds bij een vroegere gelegenheid uitvoerige mededeelingen gedaan, laten we daarom thans de oudste gegevens over het Schotsche golf eens nader bekijken. We komen er menig merkwaardig detail over tegen.

De oudste plaats in de Schotsche literatuur over golf komt voor in de overigens droge lectuur van de „Handelingen“ van het Schotsche Parlement, welke in Maart 1457 vermelden dat het Parlement „decreet and ordained that wapinschawingis be halden... and that the Fute-ball and Golf be utterly cryit doune, and nocht usit; and that the bowe merkis be maid at ilk parochie kirk a pair of buttis, and schutting (shooting) be usit ilk Sunday“.

Hieruit blijkt dat in het midden van de vijftiende eeuw golf in Schotland zoo in trek was, dat het zooveel nuttiger boogschieten — althans nuttig voor de regeering in verband met de landsverdediging — er voor vergeten werd. Voetbal en golf mochten dus niet meer worden gespeeld en de Sabbath mocht zelfs worden gebezigd voor het beoefenen van het boogschieten.

Veel resultaat had deze verbods-bepaling blijkbaar niet, want zoowel in 1471 — met de woorden „futeball and golfe be abusit in tyme cuming“ — als in 1491, moest opnieuw tegen golf worden gefulmineerd, omdat de weerbaarheid van de be-

volking er door leed. Maar het merkwaardigste is wel dat de Koning zelf het verbod moet hebben overtreden, want in de rekeningen van zijn „High Treasurer“ komen verschillende posten voor van aan den koning geleverde „golf clubbis and ballis“....

Spelen op Zondag

Een eeuw later was golf weliswaar toegestaan, doch toen begon de strijd tegen „Sunday play“, welke tot op den huidigen dag bij de Britten eigenlijk nog voortduurt. In 1592 richtte de Gemeenteraad van Edinburgh zich tegen de kwade daden van de bevolking op Zondag, zooals „drynking in tavernis, or otherwayes at Golf“. Zoover was het dus al met golf dat het in één adem met dronkenschap werd genoemd....

Talloos zijn de Schotten geweest in het begin van de 17e eeuw, die het leven verloren dan wel vrijheids-straffen of hooge boeten ontvingen, omdat zij op Zondag golf speelden, een „ondeugd“, die niet uit te roeien bleek, want merkwaardigerwijs moest zelfs een geestelijke uit zijn ambt worden ontzet, omdat hij het niet had kunnen nalaten na den kerkdienst golf te gaan spelen!

In 1633 wist Karel I den gulden middenweg te vinden, want hij bepaalde dat het zou zijn toegestaan Zondags golf te spelen of zich op andere wijze te verstrooien, mits de persoon in kwestie eerst zijn godsdienstige plichten had vervuld. Ongetwijfeld zou een dergelijke bepaling de juiste oplossing beteekenen van het vraagstuk van „Sunday play“, ware het niet dat men in Engeland of menschen vindt die den heelen dag, dus ook onder kerktijd, golf spelen, of wel menschen die in het geheel niet spelen en zich bedroefd afwenden van diegenen die wél spelen.

De Schotsche en Engelsche Koningen hebben zich altijd sterk voor golf geïnteresseerd en wij weten uit de 17e eeuw onder meer: van Jacobus II, ten tijde dat hij nog Hertog van York was, dat hij aan het Schotsche Hof vertoevend, met twee Engelsche hovelingen in discussie geraakte en de bewering te hooren kreeg dat golf in Engeland meer populair zou zijn dan in Schotland. Dit liet de

„Kolf“ op het ijs. Een oude Hollander in een „full swing“ op de Haarlemmer Meer. (Fragment van een 17e eeuwse gravure naar de schilderij van Avercamp.)

Zoekt Uw Voordeel!

35¢
P20 ST

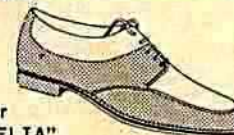
SUNRIPE
IMPORTED FROM
HILL'S-LONDON

SUNRIPE
GOLDEN VIRGINIA CIGARETTES

Extra kwaliteit en extra formaat

ALVANA - DEN HAAG

Kogelschoenen
„GOLF“

Sole agents for
„LOTUS & DELTA“

Non-slipping
rubber soles
Patented „Angle
Spike“ shoes

DEN HAAG, Veenestraat 45
Pedicure-afdeeling.
ROTTERDAM, Schied. Singel 5b

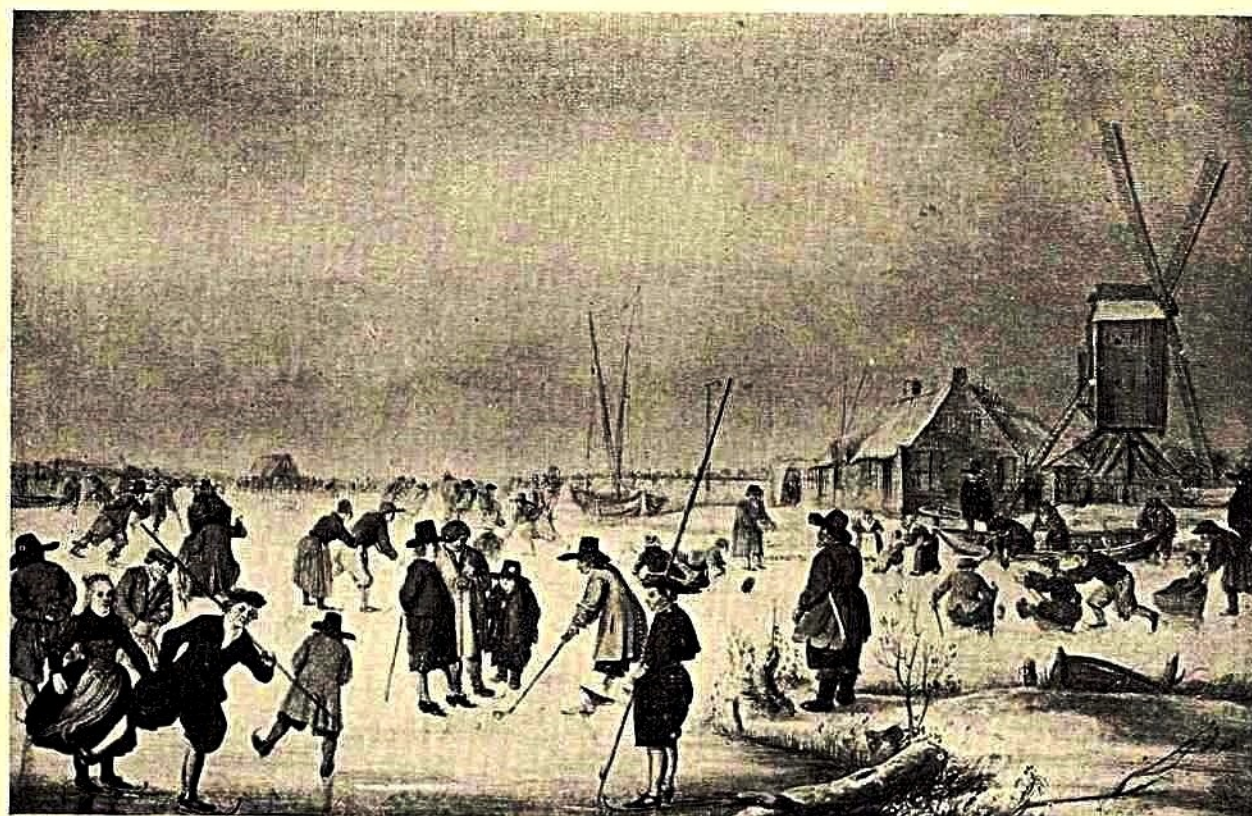
Een oude gravure in het bezit van de Haagsche Golfclub, voorstellend een typisch Hollandsch wintergezicht in ons molenland, met op den voorgrond kolvers op het ijs.

Patersone, een arme schoenmaker, die doorging voor den besten golfspeler van die dagen in Schotland en wiens voorouders ook reeds vermaardheid als golfers hadden genoten. De wedstrijd werd door den Hertog en zijn schoenmaker volledig gewonnen: de nationale eer van Schotland was gered en bovendien verloren de Engelsche edellieden nog een beduidenden inzet, welke de Hertog aan zijn uitnemenden partner schonk. Deze kocht voor het gewonnen geld een huis in de Canon-gate te

Edinburgh, waar een gevelsteen nog steeds van het roemruchte feit van Patersone spreekt.

Zie hier enkele reminiscenties aan het oude Schotsche golf, dat reeds zoo vroeg een integreerend bestanddeel van het Schotsche leven uitmaakte en waaruit de roemruchte Royal & Ancient Golfclub of St. Andrews is ontstaan, de historische Schotsche club, wier autoriteit door de geheele golfwereld stilzwijgend wordt erkend. Golf en Schotland zijn nu eenmaal één!

Een der Hollandsche winterlandschappen waardoor Hendrick Avercamp (1585—1663), bijgenaamd de Stomme van Kampen, wereldberoemd werd. Ook hier ontbreken de kolfspelers met hun attributen niet. (Verzameling Fa. Katz, Dieren)

Een oud-Hellandsch kolver met de lange Goudsche pijp overdwars — tegen het breken — in de mond! (Een van Brown's fraaie prenten uit „De Nederlanden, Karakter-schetsen, etc.”)

Hertog niet zonder meer passeeren en hij stelde voor dat men een foursome zou spelen, waarin de twee Engelsche edellieden zouden strijden tegen den Hertog en een door hem aan te wijzen Schot. De uitslag van den wedstrijd zou dan bewijzen of golf in Engeland dan wel in Schotland meer verspreid was.

De partner van Jacobus

Jacobus maakte zich toen bij de bevolking zeer bemind door als partner te kiezen een zekeren John

N
B

ANNO

1906

NEDERLANDSCHE

Amsterdam C.

GRONDBRIEFBANK

Heerengracht 495

4 %

GRONDBRIEVEN

tegen beurskoers